

RTU studiju kurss "Latviešu valodas un literatūras mācību metodika"**0L000 Liepājas akadēmija****Vispārējā informācija**

Kods	LA1067
Nosaukums	Latviešu valodas un literatūras mācību metodika
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Daiga Straupeniece - Doktors, Vecākais pasniedzējs
Mācītspēks	Anda Kuduma - Doktors, Asociētais profesors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 6.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kurss sekmē studentu kā topošo latviešu valodas un literatūras skolotāju teorētisku un praktisku sagatavošanu darbam skolā, kā arī veicina studentu kritisko, radošo, pedagoģiski māksliniecisko domāšanu un attiecīgo prasmju attīstīšanu. Studiju kurss pilnveido zināšanas par latviešu valodas un literatūras mācību priekšmetu specifiku dažādos vecumposmos, mūsdienīgas latviešu valodas un literatūras stundas izveides principiem.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis: Sekmēt studentu kā topošo latviešu valodas un literatūras skolotāju teorētisku un praktisku sagatavošanu darbam skolā, kā arī veicināt studentu kritisko, radošo, pedagoģiski māksliniecisko domāšanu un attiecīgo prasmju attīstīšanu. Studiju kursa uzdevumi: Apgūt zināšanas par latviešu valodas un literatūras mācību priekšmetu specifiku dažādos vecumposmos, mūsdienīgas latviešu valodas un literatūras stundas izveides principiem.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	1. Gatavojoties seminārnodarbībām, jāstudē teorētiskā literatūra, studiju kursa pierakstos jāizraksta nozīmīgas atziņas 1) par literatūras mācību priekšmetu, literatūras stundas specifiku (pamatskolā un vidusskolā), literatūras skolotāja īpašo misiju. 2) par literatūras mācību procesu un skolotāja un skolēnu sadarbību - rakstnieku personības un daiļrades, - dažādu literatūras virzienu, - estētisko kategoriju, - veidu un žanru apguvē. 3) par literatūras stundas didaktiskajām kategorijām: - stundas temats, - klase (vecumposmu specifika), - stundas mērķis, uzdevumi, prognozējama rezultāts, - literatūras mācību principi, - dažādas darba organizācijas formas, mācību metodes, metodiskie paņēmieni jeb sadarbības veidi literatūras stundās, - literatūras stundās izmantojamie mācību līdzekļi, metodiskie līdzekļi un palīg līdzekļi, e-vides iespējas, - skolēnu mācību sasniegumu vērtēšana. Noslēgumā atbilstīgi literatūras saraksta noformēšanas prasībām ir izmantotās literatūras saraksts. Atsauce tekstā vai atziņās ir šāda: (Rudzītis 2000: 51) 2. Izmantojot teorētiskās literatūras studijas, izstrādāt pētījumu (apmēram 5 - 7 lpp. datorrakstā), priekšplānā izvirzot vienu nozīmīgu literatūras apguves satura problēmu: - problēmpieceja, - vērtīborientācija, - radošā pašizpaušme, - literatūra kā kultūras sastāvdaļa, - literatūra kā vārda māksla, - skolēnu zināšanu, prasmju un attieksmju samērs literatūras stundās, - dzejas apguves didaktika, - prozas apguves didaktika, - dramaturģijas apguves didaktika, - folkloras apguves didaktika, - skolēnu runas un rakstu attīstīšanas didaktika literatūrā, - skolēnu lasīšanas interešu veicināšana, attīstīšana un pilnveidošana un ārpusklases darbs literatūrā. - skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanas iespējas literatūras mācībās u.tml. Pētījumā jāatklāj pamatpieejas (teorētiskās nostādnes konkrētajā jautājumā mācību saturā), pamatojums, kāpēc tās ir nozīmīgas. Jāatklāj būtiskie literatūras mācību satura aspekti. Jānorāda, kādas problēmas aktualizējamas, jāpamato, kāpēc. Jābūt studenta redzējumam izvēlētas apguves satura problēmas risinājumā. Pētījuma beigās literatūras saraksts atbilstīgi pieraksta prasībām. 3. Jāizstrādā uzdevumu, problēmu uzdevumu (apmēram 10 -15 uzdev.) vai radošu uzdevumu sērija vienai tēmai. Jānorāda klase, temats, uzdevumu sērijas mērķis, uzdevumi, izmantošanas iespējas, vērtēšanas kritēriji, literatūras saraksts. 4. Jāizstrādā 2 mūsdienīgi latviešu valodas un literatūras stundu konspekti. Viens pamatskolai (Stundas konspekts kādai no pamatskolas klasēm jāprezentē savu kursabiedru auditorijā) un otrs – vidusskolai (iesniedz docētājam vērtēšanai). Tēmu, tematu students var izvēlēties pats. Ieteicams veidot stundas konspektu un uzdevumu sēriju par vienu tēmu.

Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1.Dēķens, K. (1922). Latviešu valodas mācības metodika pamatskolām. Rīga : Valters un Rapa, 2.Elaine, Showalter (2003). Teaching Literature. Blackwell Publishing. 3.Gaile, M. (1973). Literatūras mācīšanas metodika. Rīga: Zvaigzne 4.Gavriļina, M., Vulāne, A. (2008). Valodā veldzējas dvēsele. Rīga : Mācību grāmata. 5.Laimiņš, A. Metodisks vadons skolotājiem pie lasāmās grāmatas „Skola”. R.: 1903. 6.Laiveniece, D. (2003). Valodas mācības pusaudzīm. Rīga: RaKa 7.Laiveniece, D. (2000). Valodas metodikas didaktiskie jautājumi. Rīga: Raka 8.Literatūras mācīšanas metodika (1991). Rīga : Zvaigzne ABC 9.Namsone, D. Red. (2018). Mācīšanās lietpratībai. Pieejams PDF formātā https://www.siic.lv/skolam/petnieciba/monografija-macisanas-lietpratibai/ 10.Ramāns, V. Latviešu valodas metodika pamatskolām. Rīga : Latvijas Vidusskolas Skolotāju Kooperatīva izdevums, 1938. 11.Rudzītis, J. (2000). Literatūras mācības skolā. Rīga : RaKa 12.Rune, M. (2003). Stratēģijas literatūras stundā pamatskolā. Rīga : RaKa 13.Stikute, E. (2011). Latviešu literatūras didaktika. RaKa 14.Skalberga, A. (2012). Literārās kompetences veidošanās. Atēna 15.Skola2030. (2017). Izglītība mūsdienīgai lietpratībai: mācību satura un pieejas apraksts. Pieejams PDF formātā https://www.izm.gov.lv/images/aktualitates/2017/Skola2030Dokuments.pdf Papildu / Additional: 1.Ausekle, D. (2003). Daiļdarba interpretācija skolā. Apgāds Garā pupa 2.Burima, M., Rinkeviča, R., Baltace, I. (2007). Literārā teksta interpretācija. Literatūra vidusskolai. Rīga: LVAVA 3.Gauše, R., Kuduma, A., Laiveniece, D., Lauze, L., Vulāne, A. (2011). Ar mūsdienu acīm uz klasiskām lietām: saturs un metodika. Rīga: LVA 4.Rudzītis, J. (2006). Latviešu tautas pedagogija. Rīga : RaKa, 5.Lukaševičs, V., Mickeviča, S. Sokolova, I. (2007). Aktuāli literatūras teorijas jautājumi. Literatūra vidusskolai. Rīga: LVAVA. 6.Rudzītis, J. (1995). Problēmiskais dialogs ar daiļdarbu klasē. Rīga : Pedagogu izglītības atbalsta centrs 7.Markova, V., Skudra, V. (2008). Mācību procesa individualizācija latviešu valodas apguvē. Rīga: LVAVA. 8.Rubana, I. M. (2004). Mācīties darot. Interaktīvas mācības. Rīga : RaKa 9.Rudzītis, J. (2003). Humānistiskās pedagogijas un psiholoģijas atziņas literatūras mācību kontekstā. No: Literatūra un skola: problēmas, izpratne, popularizēšana. Rīga : Apgāds Garā pupa 10.Skalberga, A., Dalbiņa I., Kacare, I., Neimane, A., Springe, A., Stikute, E., Vilkaplatere, I. (2011). Rokasgrāmata latviešu valodas un literatūras skolotājam par formatīvo un summātīvo vērtēšanu. LVA, Jelgavas tipogrāfija 11.Stikute, E., Burima, M., Stikāne, I. (2013). Latviešu literatūras mūsdienīga apguve profesionālās izglītības iestādē. Metodisks materiāls latviešu valodas un literatūras skolotājiem. Latvijas Universitāte 12.Stikute, E., Zeļāka, B. (2017). Valodas kultūras apguve vidusskolā. Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi. Nr. 12/2017, Rīga: Latviešu valodas aģentūra, 153. – 166.lpp. 13.Ozola, Inita. (2013). Edvarda de Bono sešas domāšanas cepures literatūras stundās. Metodiskais līdzeklis. Rīga: RaKa 14.Vulāne, A., Gavriļina M., Jurģīte, L., Laiveniece, D. (2013). Latviešu valodas mūsdienīga apguve profesionālās izglītības iestādē. Metodisks materiāls latviešu valodas skolotājiem. Rīga: Latvijas Universitāte. Citi informācijas avoti /Other sources of information: 1.Klusters, D. (2001). Kas ir kritiskā domāšana? No: Vēstis skolai 2.Laiveniece, D. (2013). Valodas izjūta kā lingvodidaktikas jēdziens. Valodu apguve: problēmas un perspektīva, IX : zinātnisko rakstu krājums. Liepāja: LiePA, 69–81.lpp. 3.Lazdiņa, S. (2017). Vai tikai mūzikā ir polifonija: valodu izglītības plānošana glokalizācijas procesa kontekstā. Ļubkina, Velta; Ušča, Svetlana (red.). Izglītības r
Nepieciešamās priekšzināšanas	Nav nepieciešamas.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienē studijas		Nepilna laika neklātienē studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
1.Latviešu valodas un literatūras metodikas kā pedagogiskas apakšdisciplīnas raksturojums. Valodas un literatūras metodikas attīstība. L1, S1	6	4	0	8
2. Latviešu valodas un literatūras mācību priekšmets skolā. Latviešu valodas un literatūras mācību procesa būtība. Konceptuālo jēdzienu satura atklāšana. Latviešu valodas un literatūras stunda pamatskolā un vidusskolā. L2, S2	6	4	2	8
3. Ar latviešu valodas un literatūras mācībām saistītie Valsts dokumenti. Mācību satura tematiska plānošana. Mācību programmu paraugi. Tematiskais un kalendārais mācību plāns. Stundas uzbūve, struktūra. Jautājumi stundai. Stundas analīze un skolotāja darba pašanalīze. L2; S2	4	4	2	8
4. Latviešu valodas un literatūras mācību saturs. Mācību komplektizdevumu un metodiskās literatūras praktiska iepazīšana, analīze, vērtējums, izmantošanas iespējas skolā. L2; S2	4	4	2	8
5. Latviešu valodas un literatūras mācību koncepcijas pamattēzu izstrāde. L1; S1	4	4	0	8
6. Latviešu literatūras mācību procesa dalībnieku sadarbība, tās dialogiskais, vērtīborientējošais raksturs. Emocionālais pārdzīvojums, pašaktualizācija literatūras stundās. L2; S2	4	4	2	8
7. Dažādu mācību uzdevumu sagatavošana un izmantošanas iespējas latviešu valodas un literatūras stundās. L2, S2	4	14	4	10
8. Problēmsituācijas valodas un literatūras mācībās. Skolēnu un skolotāja sadarbības iespējas. L1; S1	4	6	4	10
9. Latviešu valodas un literatūras stundu tipoloģija. Folkloras, dzejas, prozas, dramaturģijas darbu apguves iespējas. Dzejas stundas. L2; S2	4	12	2	12

10. Latviešu valodas un literatūras mācību principi, darba organizācijas formas, metodes, metodiskie paņēmieni jeb sadarbības veidi. Skolēnu mācību sasniegumu vērtēšana literatūrā. L2; S2	4	10	4	12
11. Literatūras mācību dažādošana: kritiskās domāšanas pieejas, interaktīvo, kooperatīvo mācību, teksta interpretācijas pieeju izmantošanas iespējas literatūras stundās. L2; S2	4	10	2	12
12. Pedagoģisku mākslinieciskā saskarsme latviešu valodas un literatūras stundās. Skolēnu runas un rakstu kultūras attīstīšana un pilnveidošana. L1, S1	4	10	2	10
13. Mācību stundas plānojums. Stundas uzbūve, struktūra. Jautājumi stundai. Latviešu valodas un literatūras stundas analīze un skolotāja darba pašanalīze. L2; S2	6	10	4	10
14. Skolotāja personības spēks. Latviešu valodas un literatūras skolotāja kompetences pilnveide. Dažādas tālākizglītības iespējas. L2, S2	6	8	2	12
Kopā:	64	104	32	136

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: 1. Zina latviešu valodas un literatūras metodikas attīstības tendences, ievērojamākos metodiķus un viņu devumu abu mācību priekšmetu metodikā. 2. Pārzina latviešu valodu kā valodu jomas un literatūru kā kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomas priekšmetu, izprot latviešu valodas mācību priekšmeta un literatūras kā mākslas priekšmeta specifiku. 3. Zina valodas un literatūras mācību konceptuālos jēdzienus, mācību stundas didaktiskās pozīcijas. 4. Pārzina pamatzglītības un vidējās izglītības standartā definētos latviešu valodas un literatūras apguvē sasniedzamos rezultātus, kā arī programmā ietverto mācību saturu. 5. Zina vispārīdaktiskos un latviešu valodas, un literatūras mācību principus, dažādas darba organizācijas formas, mācību metodes un metodiskos paņēmienus 6. Orientējas latviešu valodas un literatūras mācību komplektizdevumos un metodiskajos līdzekļos	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumiem Nr.141, Nr.512, Nr.240, vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. * Lekciju apmeklējums, līdzdalība praktiskajās nodarbībās (vismaz 80 %). * Sekmīgi nokārtoti pārbaudes darbi (vismaz 4 balles). * Sekmīgi nokārtots eksāmens (vismaz 4 balles).
Prasmes: 1. Prot izstrādāt latviešu valodas un literatūras mācību metodisko koncepciju. 2. Prot izvirzīt mācību mērķus, konkrētus, skolēniem saprotamus un latviešu valodas un literatūras stundas specifikai atbilstošus sasniedzamos rezultātus, īstēnot jēgpilnu atgriezenisko saiti. 3. Prot latviešu valodas un literatūras stundās izmantot mācīšanās diagnostiku, summātīvo un formatīvo vērtēšanu, nodrošinot atgriezenisko saiti. 4. Prot izmantot latviešu valodas un literatūras stundas modelēšanā dažādas interaktīvas, kooperatīvas, vērtīborientētas skolēnu un skolotāja sadarbības iespējas, kas atbilst iepazīstamajam mācību saturam un skolēnu vecumposmam. 5. Prot izmantot kritiskās domāšanas, teksta interpretācijas pieejas dažādu valodas sistēmas līmeņu, funkciju un literatūras virzienu, strāvājumu, estētisko kategoriju, veidu, žanru daiļdarbu apguvē. 6. Atbilstīgi latviešu valodas un literatūras mācību priekšmeta specifikai prot modelēt dažādas mācību situācijas stundās.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumiem Nr.141, Nr.512, Nr.240, vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. * Lekciju apmeklējums, līdzdalība praktiskajās nodarbībās (vismaz 80 %). * Sekmīgi nokārtoti pārbaudes darbi (vismaz 4 balles). * Sekmīgi nokārtots eksāmens (vismaz 4 balles).
Kompetence: 1. Plāno latviešu valodas un literatūras mācību saturu saskaņā ar standartu, programmu un atbilstīgi izglītojamo interesēm, individuālajām attīstības vajadzībām, spējām un ņemot vērā viņu iepriekšējo pieredzi. 2. Plāno izglītojamo zināšanu un prasmju pilnveidi, kā arī attieksmju veidošanas jēgpilnā un personiski nozīmīgā mācību procesā. 3. Veido latviešu valodas un literatūras stundās mācīties motivējošu mācību vidi, kurā katram izglītojamajam tiek nodrošinātas izaugsmes iespējas un kurā viņi tiek iesaistīti mācību sasniegto rezultātu vērtēšanā un turpmākās darbības plānošanā. 5. Zina, kā risināt dialogu ar dažāda vecuma skolēniem par valodas sistēmu, paveidiem un valodas līdzekļu funkcionēšanas un tekstveides specifiku. 6. Pārzina dažādu literatūras veidu un žanru apguves iespējas literatūras mācībās pamatskolā un vidusskolā atbilstoši vecumposmu specifikai.	Studiju kursa apguve tā noslēgumā tiek vērtēta 10 ballu skalā saskaņā ar Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumiem Nr.141, Nr.512, Nr.240, vadoties pēc šādiem kritērijiem: iegūto zināšanu apjoms un kvalitāte, iegūtās prasmes un kompetence atbilstoši plānotajiem studiju rezultātiem. * Lekciju apmeklējums, līdzdalība praktiskajās nodarbībās (vismaz 80 %). * Sekmīgi nokārtoti pārbaudes darbi (vismaz 4 balles). * Sekmīgi nokārtots eksāmens (vismaz 4 balles).

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Līdzdalība lekcijās un praktiskajās nodarbībās	20
1. pārbaudes darbs	20
2. pārbaudes darbs	20
Eksāmens	40
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	6.0	32.0	32.0	0.0		*	